

Handleiding **TOTEM**

Jarno Eeckhout, Robbe Horemans,
Warre van Hasselt, Maya Van Sweevelt
en Wout Weyns

Inhoud

VOORWOORD	3
ACHTERGRONDINFORMATIE	4
1. DOELENLIJST	6
1.1. Zonder papieren	6
1.1.1. Mogen ze blijven?	6
1.1.2. Verken je rechten	6
1.2. Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens	6
1.2.1. 'Thuis' een woord	6
1.2.2. Wat is een thuis voor jou?	7
1.2.3. Speciale huizen	7
1.3. Streepje voor	7
1.3.1. Loopwedstrijd	7
1.3.2. Het debat	7
1.3.3. Inleefspel	8
1.4. De puzzel van onszelf	8
1.4.1. Mijn totem	8
1.4.2. Mijn eigen totemfilm	8
1.4.3. Identiteitsbingo	8
1.4.4. Ik ook	8
2. EDUCATIEVE OPDRACHTEN	9
2.1. Zonder papieren	9
2.1.1. Mogen ze blijven?	9
2.1.2. Verken je rechten	9
2.2. Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens	10
2.2.1. 'Thuis' een woord	10
2.2.2. Wat is een thuis voor jou?	10
2.2.3. Speciale huizen	11
2.3. Streepje voor	11
2.3.1. Loopwedstrijd	11
2.3.2. Het debat	12
2.3.3. Inleefspel	12
2.4. De puzzel van onszelf	13
2.4.1. Determinatietabel	13
2.4.2. Mijn eigen totemfilm	13
2.4.3. Bingo	14
2.4.4. Ik ook	14
BIJLAGEN	15
Bijlage 1 – Mogen ze blijven?	15
Bijlage 2 – 'Thuis'	16
Bijlage 3 – Speciale huizen	17

Bijlage 4 – Stellingen	22
Bijlage 5 – Inventaris	23
Bijlage 6 – Brainstormpapier	25
Bijlage 7 – Determinatietabel	26
Bijlage 8 – Bingokaart	27
BRONNENLIJST	28

Voorwoord

Het is met grote vreugde en dankbaarheid dat wij u verwelkomen bij deze handleiding van ons nieuw educatief pakket voor Mooov. Dit materiaal is het resultaat van een nauwe samenwerking en toewijding van velen en het is onze oprechte hoop dat het een waardevolle aanvulling zal zijn op uw lessen.

Wij zijn vijf studenten vanuit de lerarenopleiding van Thomas More Turnhout. Samen met Mooov hebben voor het vak 'Divers Gezind' een educatief pakket uitgewerkt rond de film 'Totem' van Sander Burger. In ons educatief pakket werken we aan verschillende thema's. Ons eerste thema is '*zonder papieren*', het tweede thema gaat over '*zich thuis voelen*'. Het derde thema zal over '*ongelijke verdeling*' gaan en het vierde gaat over '*identiteit*'.

Het doel van dit educatieve pakket is helder: het streeft naar het afstemmen van het gedrag van leerlingen op basis van de gevoelens en de context van zichzelf en anderen. We hebben er hard aan gewerkt om materialen te ontwikkelen die niet alleen informatief zijn, maar ook boeiend en praktisch toepasbaar in uiteenlopende onderwijsactiviteiten. Dit alles hebben wij gebundeld op een overzichtelijke website.

~ Studenten TM

Achtergrondinformatie

We vertellen hier nog eens kort blik naar wat je op de website kan vinden over achtergrondinformatie die handig zijn om aan het werk te gaan binnen onze thema's. Deze achtergrondinformatie hier neergeschreven is dus zeker niet al de informatie die wij u aan bieden. De website is zo opgebouwd dat u over elk thema geen informatie te kort zult komen.

ZONDER PAPIEREN

Voor de meeste mensen is het zeer evident om te gaan en staan waar ze willen. Is er ergens iets aan de hand, of wil je ergens passeren, geef je gewoon even je identiteitskaart of paspoort en men weet meteen wie je bent en kan volgende stappen ondernemen. Deze evidentie is er jammer genoeg niet voor iedereen. Voor mensen die 'staatloos' zijn of mensen die illegaal in een ander land zijn komen wonen is het hebben van deze documenten geen evidentie. Het hebben van documenten valt dus binnen het normdenken.

In het thema zonder papieren komen we in contact met enkele assen van identiteitsvorming zoals: nationaliteit, verblijfstatuut, cultuur etc. Deze opsomming is een 'en'-opsomming (kruispuntdenken), want het hebben van geen papieren kan meerdere redenen hebben. Toch ondervinden veel mensen hier nadelen van en worden sommigen zelfs het land uitgezet. Zonder papieren verblijven ze illegaal in België of Nederland en worden ze dus gezien als illegaal. Een uitzetting van het land is dan een vaak voorkomende stap.

Zoals je dus merkt sluit dit thema zeer nauw aan bij het thema identiteit, maar gaan we hier specifiek in op het illegaal migreren naar een land.

ZOALS HET KLOKJE THUIS TIKT, TIKT HET NERGENS

Jezelf ergens thuisvoelen is voor velen zeer belangrijk en geeft een gevoel van veiligheid. Dit gevoel bestaat grofweg uit 4 eigenschappen: terugtrekken, controle, verbondenheid en identiteit. Voor een volledige beschrijving van deze eigenschappen, kan je best op de website kijken bij 'Jezelf thuisvoelen' > 'Wat houdt het in?'.

Wanneer leerlingen zich thuisvoelen in de klas, komen ze tot de beste resultaten in hun leerproces.

STREEPJE VOOR

Sommige kinderen hebben door risicofactoren op kind- of gezinsniveau meer specifieke onderwijsbehoeften dan andere kinderen. We spreken hier van drempels. In dit geval zitten we ook met ongelijke verdelingen. Kinderen kunnen door aspecten die ze zelf niet hebben kunnen kiezen de streep minder makkelijk bereiken. Dit kan gaan over een migratieachtergrond, fysieke beperking en nog zoveel andere aspecten.

Kinderen afkomstig uit kansrijke milieus, waar de cultuur nauwer aansluit bij de cultuur van de cultuur, zullen met een grotere en betere rugzak aankomen aan de schoolpoort. Hieruit kan je dus concluderen dat we binnen het onderwijs ook al zitten met een ongelijke start. In het verleden heeft het onderwijs al heel wat inspanningen gedaan om deze start toch gelijk te trekken. Echter zien we in de praktijk dat het tegenovergesteld gebeurt. Het onderwijs reproduceert vaak zelf de achterstand en zorgt dus eveneens voor de ongelijke start.

DE PUZZEL VAN ONSZELF

De vorming van wie we willen zijn neemt een hele leven in beslag. Dit omschrijft nog maar eens de complexiteit van identiteit. Vanaf de moment van je geboorte zet je verschillende stappen in de zoektocht naar jouw identiteit. Zo is een baby opzoek naar een veilige omgeving en gaat een peuter op zoek naar zijn eigen geslacht. De kleuters en lagereschoolkinderen gaan op verkenning in hun omgeving en maken de eerste bouwplannen richting zelfkennis op.

Onze identiteit bestaat uit zoveel verschillende aspecten die elk apart ervoor zorgen dat een persoon uniek is. Helma Lutz omschrijft de 14 assen van identiteitsvorming. Elke as speelt een bepaalde rol in het leven van iemand. Elke as speelt niet voor elke persoon dezelfde belangrijke rol in zijn/haar identiteitsbeleving. Verblijfstatuut, gezondheid en cultuur zijn enkele voorbeelden van deze assen. Niet alle assen van identiteitsvorming kan je kiezen. Enkele van deze kenmerken zoals etnische afkomst en geslacht zijn onveranderlijk en hierin heb je dus zelf niet de keuze

Onze identiteit is niet iets wat stilstaat. Wanneer je jouw vasthoudt aan één identiteit zal dat ervoor zorgen dat je veranderingen in je omgeving moeilijker zal kunnen verwerken en moeite zal hebben hiermee om te gaan. Wie je bent mag dynamisch zijn. Bijvoorbeeld als we kijken naar migratie. Het leven van iemand die migreert, verandert automatisch. Hij/zij leert andere tradities, waarden en normen kennen. Hier hangt aan vast dat de identiteit mee verandert want deze nieuwe waarden en normen behoren nu mee tot zijn of haar identiteit.

1. Doelenlijst

Bij het opstellen van onze educatieve opdrachten zijn we altijd gestart van één procedoel. We hebben gekozen voor een procesdoel omdat we binnen onze thema's het belangrijkste vinden dat leerlingen er attitudes over leren in plaats van de leerlingen te overspoelen met kennis over de thema's die we aanreiken.

Concreet zijn we gestart vanuit volgend focusdoel: De leerlingen stemmen hun gedrag af op basis van de gevoelens en de context van zichzelf en anderen.

Hieronder vinden jullie de doelenlijst. Je kan hier alle doelen vinden opgedeeld per opdracht. Dit hebben we gedaan met als doel om het voor jullie gemakkelijker te maken om de gepaste opdrachten te vinden. Je kan kijken welke opdrachten passen binnen jouw focusdoel door middel van te zoeken naar de juiste doelen waar jij aan wil werken.

1.1. Zonder papieren

1.1.1. Mogen ze blijven?

- De leerlingen verklaren wat zij zouden doen met een persoon zonder papieren.
- De leerlingen kunnen het begrip 'papieren' uitleggen in hun eigen woorden.
- De leerlingen baseren hun keuze op basis van de context van een persoon.

1.1.2. Verken je rechten

- De leerlingen nemen actief deel aan discussies met hun klasgenoten, waarbij ze hun standpunten duidelijk uiteenzetten en luisteren naar diverse perspectieven.
- De leerlingen kunnen relevante informatie opzoeken op een website en deze effectief gebruiken om hun begrip van het onderwerp te vergroten en hun standpunten te onderbouwen.
- De leerlingen kunnen helder uitleggen wat wordt bedoeld met de begrippen 'legaal' en 'illegaal', en ze kunnen deze concepten toepassen op de context van verblijfsstatus.
- De leerlingen doen zelfstandig onderzoek naar de rechten die verband houden met verblijfsstatus en presenteren hoe deze rechten van invloed zijn op individuen in verschillende situaties.

1.2. Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens

1.2.1. 'Thuis' een woord

- De leerlingen kunnen hun persoonlijke opvattingen over thuis in verband brengen met de bredere culturele diversiteit.

- De leerlingen kunnen reflecteren op de diversiteit aan vertalingen en begrijpen dat het woord 'thuis' voor verschillende mensen verschillende betekenissen kan hebben.
- De leerlingen kunnen inzien dat de betekenis van het woord 'thuis' cultureel en persoonlijk kan variëren en dat er geen eenduidige definitie is.
- De leerlingen kunnen nadenken over de diversiteit aan interpretaties van het woord 'thuis' en mogelijk hun eigen begrip ervan uitbreiden.

1.2.2. Wat is een thuis voor jou?

- Leerlingen tonen empathie door interesse te tonen in de tekeningen van hun klasgenoten en te proberen de betekenis en de emoties achter de tekeningen te begrijpen.
- Leerlingen kunnen mondeling hun tekening beschrijven en uitleggen aan hun buur, waarbij ze gebruikmaken van passende taal en woordenschat.
- Leerlingen denken na over de verschillende manieren waarop thuis wordt weergegeven en hoe dit kan variëren op basis van individuele ervaringen.

1.2.3. Speciale huizen

- Leerlingen verkennen en begrijpen culturele diversiteit door middel van het bespreken van verschillende huizen over de hele wereld.
- Leerlingen kunnen specifieke kenmerken en bijzonderheden van de speciale huizen identificeren en analyseren.
- Leerlingen kunnen ideeën en meningen delen met betrekking tot de bijzondere huizen en luisteren naar de standpunten van anderen.
- Leerlingen kunnen nadenken over welk huis voor hen het dichtst bij het concept 'thuis' komt en hun standpunt hierover delen.

1.3. Streepje voor

1.3.1. Loopwedstrijd

- Leerlingen worden zich bewust van de ongelijke kansen die sommige kinderen ervaren.

1.3.2. Het debat

- Leerlingen kunnen de basisregels van een respectvol debat begrijpen en toepassen.
- De leerlingen nemen een respectvolle houding aan tijdens het debat, dat wil zeggen: stil zijn als de andere partij aan het woord is, stel geen suggestieve of aanvallende vragen en gebruik geen scheldwoorden
- Leerlingen kunnen effectieve argumenten opstellen en presenteren om hun standpunt te ondersteunen.

1.3.3. Inleefspel

- Leerlingen kunnen begrijpen dat mensen in de samenleving verschillende inkomens hebben en dat dit invloed heeft op hun financiële mogelijkheden.
- Leerlingen kunnen zich inleven in de situatie van gezinnen met verschillende inkomensniveaus en begrijpen hoe financiële stress invloed kan hebben op het dagelijks leven.

1.4. De puzzel van onszelf

1.4.1. Mijn totem

- Leerlingen kunnen inzien hoe bepaalde dieren als totems worden gebruikt om bepaalde karaktereigenschappen te vertegenwoordigen.
- Leerlingen kunnen nieuwe persoonlijke eigenschappen ontdekken die ze aanvullend op hun brainstormlijstje noteren na het verkennen van hun totemdier.

1.4.2. Mijn eigen totemfilm

- Leerlingen kunnen de hoofdpunten van de film 'MIJN TOTEM' begrijpen en samenvatten.
- Leerlingen kunnen een persoonlijk thema uit de film identificeren dat voor hen relevant is, zoals identiteit, en begrijpen hoe dit thema in de film wordt behandeld.
- Leerlingen kunnen op een creatieve manier hun begrip van het persoonlijke thema visualiseren door het totemdier in het midden van de poster te plaatsen en eromheen elementen toe te voegen die verband houden met hun gekozen thema.

1.4.3. Identiteitsbingo

- Leerlingen begrijpen dat iedereen uniek is en verschillende eigenschappen bezit.
- Leerlingen denken na over persoonlijke eigenschappen die bij hen passen en deze identificeren op de bingokaart.

1.4.4. Ik ook

- Leerlingen ervaren dat het delen van persoonlijke eigenschappen wordt gewaardeerd en dat iedereen uniek is.
- Leerlingen kunnen zich betrokken voelen bij de klasgemeenschap door actief deel te nemen aan het spel en bij te dragen aan een positieve en inclusieve sfeer.

2. Educatieve opdrachten

2.1. Zonder papieren

2.1.1. Mogen ze blijven?

Materiaal:

- Bijlage 1 'Casussen'

Verloop:

In deze opdracht gaan we samen met de leerlingen bespreken wat er bedoeld wordt met het begrip 'papieren'. De leerlingen zullen vervolgens vragen invullen en hun keuzes verklaren. Na het invullen van de vragen zullen we een nabespreking houden, waarin we de leerlingen de gelegenheid geven om uit te leggen waarom ze specifieke keuzes hebben gemaakt.

Het doel van deze activiteit is niet alleen om de leerlingen te laten nadenken over wat 'papieren' in deze context betekent, maar ook om inzicht te krijgen in hun denkprocessen en de redenen achter hun keuzes. De nabespreking biedt een waardevolle gelegenheid om te begrijpen hoe de leerlingen tot bepaalde conclusies zijn gekomen en om eventuele misvattingen of verschillende interpretaties aan te pakken.

Tijdens de nabespreking kunnen we de klas aanmoedigen om elkaars keuzes te begrijpen en respecteren, waardoor er een constructieve dialoog ontstaat. Bovendien biedt het een kans om dieper in te gaan op het concept 'papieren' en om het begrip te verfijnen op basis van de diverse perspectieven binnen de klas. Deze activiteit bevordert niet alleen kritisch denken, maar ook effectieve communicatie en samenwerking tussen de leerlingen.

2.1.2. Verken je rechten

Materiaal:

- Grote ruimte
- Laptop/tablet met internet

Verloop:

In deze educatieve activiteit zullen de leerlingen samen met de leerkracht in een kring gaan zitten. De leerkracht deelt verschillende rechten uit aan de leerlingen, en het doel is dat ze met elkaar bespreken of deze rechten van toepassing zijn op mensen die legaal (met papieren) in het land verblijven of illegaal (zonder papieren) in het land zijn.

De rechten die worden genoemd, zoals het recht op een gezinsleven, gezondheid, onderwijs, toegang tot het rechtssysteem, respect voor de menselijke waardigheid, arbeidsrechten (inclusief het minimumloon), en basisrechten (zoals onderwijs, eerlijk proces, vrije meningsuiting en respect voor het privéleven), blijken allemaal van toepassing te zijn op mensen die zonder papieren in het land verblijven, dus illegaal in België verblijven. Vervolgens worden de leerlingen aangemoedigd om zelf op hun laptops rechten op te zoeken die uitsluitend gelden voor mensen die legaal in België verblijven. Dit stimuleert de leerlingen om het onderscheid tussen legaal en illegaal verblijf te begrijpen en de verschillen in rechten die daarbij horen te onderzoeken.

Na deze verkenning worden de leerlingen aangemoedigd om met elkaar te discussiëren over de vraag of illegale mensen al dan niet meer rechten zouden moeten krijgen, of misschien zelfs rechten zouden moeten verliezen. Deze discussie bevordert kritisch denken en het begrip van ethische en juridische kwesties met betrekking tot immigratie.

Ten slotte worden de leerlingen uitgedaagd om na te denken en te discussiëren over de volgende vraag: "Hoe kan iemand zijn rechten van de staat opeisen, wanneer men bang is dat deze autoriteit je zal verdrijven uit het land waar je verblijft?" Dit opent een dialoog over de praktische uitdagingen waarmee mensen zonder papieren worden geconfronteerd bij het opeisen van hun rechten en de complexiteit van het omgaan met autoriteiten wanneer er angst voor uitzetting bestaat.

2.2. Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens

2.2.1. 'Thuis' een woord

Materiaal:

- Bijlage 2 'Thuis'

Verloop:

Deze opdracht begint met de leerkracht die de bijlage met vertalingen van het woord 'thuis' aan de leerlingen toont. Hierop staan reeds enkele vertalingen, maar de leerlingen worden aangemoedigd om zelf op zoek te gaan naar andere vertalingen die ze kennen of kunnen vinden. Terwijl de leerlingen hun ontdekkingen delen, overloopt de leerkracht enkele antwoorden op het bord. Wanneer er enkele leuke of unieke vertalingen naar voren komen, worden deze ook genoteerd op het bord.

Vervolgens maakt de leerkracht de overgang naar de diverse definities van het woord 'thuis'. Hierbij benadrukt de leerkracht dat voor iedereen dit woord een verschillende betekenis kan hebben. De verscheidenheid aan vertalingen die de leerlingen hebben gevonden, illustreert dit op treffende wijze. De leerkracht benadrukt dat de rijke verscheidenheid aan woorden voor 'thuis' weerspiegelt hoe persoonlijk en gevarieerd dit begrip kan zijn.

Als afsluiting van deze fase benadrukt de leerkracht de mogelijkheid om dieper in te gaan op de verschillen binnen de klas. Een klasgesprek wordt gestart om te verkennen wat 'thuis' voor elk van de leerlingen betekent. Dit opent de deur naar persoonlijke ervaringen en percepties, waardoor de klas een beter begrip kan ontwikkelen van de diversiteit van betekenissen die aan het concept 'thuis' worden toegekend. Deze activiteit stimuleert niet alleen taalvaardigheden, maar ook begrip en respect voor elkaars perspectieven binnen de klasgemeenschap.

2.2.2. Wat is een thuis voor jou?

Materiaal:

- Papier
- Tekengerief

Verloop:

De leerkracht deelt aan elke leerling een leeg wit blad uit. De leerlingen krijgen de opdracht om een visuele voorstelling te maken wat voor hun thuis betekent. Dit doen ze individueel en in stilte. Het is niet de bedoeling dat de leerlingen hun antwoord met elkaar gaan overleggen. Het is juist de bedoeling dat de tekeningen van de klasgenoten verschillen met elkaar.

Nadat iedereen klaar is met het maken van deel 1 van de opdracht gaan we verder met het tweede deel van de opdracht. Hierbij gaan we de tekeningen van twee klasgenoten naast elkaar leggen en bespreken. Dit gaan de leerlingen per twee zelfstandig doen. De leerkracht projecteert enkele richtvragen die de leerlingen aan elkaar kunnen stellen.

Zorg ervoor dat je als leerkracht de leerlingen aanmoedigt om niet alleen de fysieke elementen van thuis te tekenen, maar dat ze ook op zoek moeten gaan naar het mentale thuisgevoel. Dat het belangrijk is dat ze beide elementen vermelden in hun visuele voorstelling.

2.2.3. Speciale huizen

Materiaal:

- Bijlage 3 'Speciale huizen'

Verloop:

De leerkracht overloopt samen met de leerlingen de bijlage van speciale huizen. Hierbij krijgen ze huizen van over de hele wereld te zien. De leerkracht kan ook zelf kiezen om de bijlage af te drukken en deze uit te delen per twee leerlingen.

Het hangt ervan af welke werkvorm je in het begin gebruikt. Als je de speciale huizen van over de hele wereld klassikaal hebt besproken, start je een klasgesprek. Wanneer je de bijlage hebt uitgedeeld, laat je de leerlingen eerst per twee in gesprek gaan over de huizen en begin je daarna pas met een klasgesprek. Hieronder vind je enkele richtvragen die zowel de leerkracht als de leerlingen kunnen helpen in hun gesprek.

Enkele richtvragen:

- Welke speciale huizen zijn jullie opgevallen en waarom?
- Hoe verschillen de huizen in de bijlage van de huizen die we hier in onze omgeving kennen?
- Welk huis springt er voor jou het meeste uit? Zowel negatief als positief?
- Zijn er overeenkomsten tussen bepaalde huizen ondanks dat ze uit verschillende landen komen?
- Welke huis leunt voor jullie het dichtste bij een thuis?

2.3. Streepje voor

2.3.1. Loopwedstrijd

Materiaal:

- Geen extra materiaal nodig

Verloop:

Als voorbereiding voor deze opdracht begint de leerkracht met het bekijken van het filmpje van De Morgen, waarin duidelijk wordt dat veel kinderen niet dezelfde kansen hebben en sommigen extra inspanningen moeten leveren om de eindstreep te halen. De opdracht die de leerkracht aan de leerlingen geven in de

De keuze van de stellingen hangt af van de beginsituatie van de leerlingen. Als bepaalde stellingen niet overeenkomen met de ervaringen van jouw leerlingen, is het raadzaam om alternatieve stellingen te overwegen. Deze opdracht is bedoeld om leerlingen te laten beseffen dat ze vaak extra kansen krijgen die voor anderen niet vanzelfsprekend zijn. Het kan voor sommige leerlingen een confronterende ervaring zijn, dus het is belangrijk om de opdracht af te sluiten met een klasgesprek waarin alle bevindingen en conclusies worden gedeeld.

Het bijgevoegde artikel van De Morgen biedt aanvullende context en kan dienen als een verdieping van de opdracht. Door de bespreking van het artikel krijgen de leerlingen meer inzicht in de ongelijke kansen waar het filmpje naar verwijst. Het klasgesprek biedt tevens een veilige ruimte voor leerlingen om hun gedachten en gevoelens te delen na deze bewustwordingsopdracht.

2.3.2. Het debat

Materiaal:

- Bijlage 4 'Stellingen'
- Laptop/tablet

Verloop:

De activiteit begint met een discussie over hoe een respectvol debat verloopt. De debatleider leidt de leerlingen door de essentiële stappen van een debat, beginnend met een formele opening. In deze fase worden de regels uitgelegd, waaronder het handhaven van stilte wanneer de andere partij aan het woord is, het vermijden van suggestieve of aanvallende vragen, en het afzien van het gebruik van scheldwoorden. Elke deelnemer krijgt de kans voor een openingsverklaring om hun standpunt kort te presenteren.

Vervolgens introduceert de debatleider de stelling of het onderwerp dat besproken zal worden. Dit leidt tot de eerste spreekronde, waar deelnemers hun argumenten naar voren brengen binnen een vastgestelde volgorde en tijdslimieten. Ze onderbouwen hun standpunt met feiten, voorbeelden en logica. Na elke spreker is er een fase van tegenspraak, waarin andere deelnemers vragen kunnen stellen of bezwaren kunnen uiten. Sprekers moeten hun standpunt verdedigen en reageren op tegenargumenten. De volgende stap betreft het samenstellen van argumenten door de leerlingen, waarbij ze hun mening ondersteunen met behulp van bijvoorbeeld laptops of tablets. Hierna voeren de leerlingen een respectvol debat, waarbij ze de aangeleerde regels in praktijk brengen. Het doel is om hun standpunten op een constructieve en respectvolle manier te delen.

Na het debat is er ruimte voor een nabespreking. De leerkracht kan met de leerlingen bespreken hoe het debat is verlopen, welke aspecten goed gingen en waar verbetering mogelijk is. Hierbij ligt de nadruk op het respectvol omgaan met elkaars meningen en het constructief uitwisselen van ideeën. Deze evaluatiefase helpt de leerlingen niet alleen te reflecteren op hun debatvaardigheden, maar ook op het vermogen om respectvolle communicatie in praktijk te brengen.

2.3.3. Inleefspel

Materiaal:

- Geld (Papieren/speelgoed)
 - o Arm: 1300 euro
 - o Middenklasse: 2500 euro
 - o Hoge middenklasse: 4000 euro
- Bijlage 5 'inventaris'

Verloop:

De opdracht begint met het toewijzen van verschillende maandlonen aan leerlinggroepen. De leerkracht benadrukt dat in het echte leven sommige mensen meer of minder verdienen, wat de basis vormt voor financiële uitdagingen.

Elk gezin ontvangt instructies over vaste maandelijks kosten, zoals huur en boodschappen. Gedurende de maand worden extra kosten toegevoegd, zoals verzekeringen, benzine, tandartsbezoeken en nutsvoorzieningen. Halverwege de maand benadrukt de leerkracht dat de arme groep geen geld meer heeft, waarna de leerlingen mogelijke strategieën bespreken om met hun beperkte budget om te gaan. Ze ervaren voortdurende financiële druk, en aan het einde van de maand wordt de totale uitgave van 1920 euro onthuld.

De analyse na de opdracht richt zich op het begrijpen van de moeilijkheden van de arme groep, zoals het maken van keuzes bij het winkelen en beperkte toegang tot de tandarts. Tegelijkertijd wordt geobserveerd dat de middenklasse wat geld over heeft maar beperkt is in hun mogelijkheden, terwijl de hoge middenklasse meer financiële flexibiliteit heeft. Deze opdracht biedt een praktische illustratie van de impact van verschillende inkomensniveaus op het dagelijks leven.

2.4. De puzzel van onszelf

2.4.1. Determinatietabel

Materiaal:

- Bijlage 6 'Brainstormpapier'
- Bijlage 7 'Determinatietabel'
- Laptop/tablet
- Blauwe en rode pen

Verloop:

We beginnen deze opdracht de leerlingen de kans te geven om individueel brainstormen over een reeks persoonlijke eigenschappen en deze in kernwoorden noteren met een blauwe pen op hun brainstormpapier (zie bijlage 6). Deze persoonlijke reflectie biedt de leerlingen de gelegenheid om na te denken over hun eigen karaktertrekken.

Na deze fase waarbij de leerlingen gaan reflecteren over zichzelf. Nu introduceert de leerkracht het concept van een totem. De leerlingen verkennen wat een totem is: de naam van een dier met vergelijkbare persoonlijke eigenschappen. Dit opent een verbinding tussen hun eigen karaktertrekken en die van een dier. Om hun passende totemdier te ontdekken, ontvangen de leerlingen een determinatietabel (zie bijlage 7). Hiermee gaan ze op zoek naar het dier dat het best overeenkomt met hun persoonlijke eigenschappen. Deze fase moedigt de leerlingen aan om verbanden te leggen tussen hun eigen kenmerken en symbolische dieren.

Vervolgens wordt de digitale wereld betrokken: de leerlingen gebruiken hun laptops of tablets om de "totemzoeker" op te roepen via de link <https://www.scoutsengidssenvlaanderen.be/totemzoeker>. Hier vinden ze informatie over hun totemdier en de bijbehorende eigenschappen. Deze online verkenning voegt een interactief element toe aan de opdracht en vergroot het begrip van de symboliek achter hun totemdier. Na het ontdekken van hun totemdier schrijven de leerlingen met een rode pen de persoonlijke eigenschappen op die ze eerst nog niet op hun brainstormpapier hadden genoteerd.

2.4.2. Mijn eigen totemfilm

Materiaal:

- Laptop/tablet
- A3-papier
- Kleurtjes/stiften
- Schaar
- Lijm

Verloop:

Na het bekijken van de film en het invullen van de determinatietabel (zie 'MIJN TOTEM'), kiezen leerlingen een persoonlijk thema uit de film, zoals identiteit. Met hun totemdier als centraal symbool, creëren ze een poster waarop ze hun zelfgekozen thema rond het totemdier plaatsen. Op de poster vullen ze informatie in zoals de datum van de film, de regisseur, cast en een beknopte samenvatting. Deze opdracht bevordert niet alleen creativiteit, maar biedt ook een gestructureerde weergave van belangrijke filmgegevens, gekoppeld aan persoonlijke thema's.

2.4.3. Bingo

Materiaal:

- Bijlage 8 'Bingokaart'

Verloop:

De leerkracht deelt de bingokaarten uit aan de leerlingen. De leerlingen moeten eerst de eigenschappen aanduiden die bij zichzelf passen. Wanneer ze dat hebben gedaan, komen ze tot een conclusie dat ze niet alles kunnen invullen en dat ze dus niet al deze eigenschappen bezitten.

De leerkracht vertelt dan dat de leerlingen een andere persoon moeten gaan zoeken die deze eigenschappen wel bezit.

De leerlingen wandelen dan rond in het lokaal. Ze zoeken verschillende personen die de eigenschappen op de bingokaart bezitten. Ze moeten zoveel mogelijk verschillende personen zoeken. Het is dus niet de bedoeling dat ze telkens bij dezelfde persoon staan.

Het spel gaat door tot een leerling een volle kaart heeft. Het spel stopt wanneer de meeste leerlingen een volle kaart hebben.

De leerkracht legt na het spel uit dat je niet alle eigenschappen aan één persoon kan vragen en dat je dus verschillende personen nodig had om de bingokaart te kunnen invullen. Zo zie je dat iedere persoon andere eigenschappen heeft en dus ook een andere identiteit. Iedereen is dus uniek.

2.4.4. Ik ook

Materiaal:

- Geen extra materiaal nodig

Verloop:

De bedoeling van het spel 'ik ook' is dat de leerlingen een unieke eigenschap van zichzelf zeggen. Wanneer een andere leerling deze eigenschap ook heeft zegt deze ik ook en is de eigenschap dus niet uniek. Wanneer niemand deze eigenschap bezit en dus niemand 'ik ook' zegt, mag deze leerling gaan zitten. Deze leerling is uniek.

Het spel gaat door totdat elke leerling zit en elke leerling uniek is.

Mogelijke eigenschappen:

- Ik heb ... zussen
- Ik heb ... broers
- ik ben geboren in een ander land
- ik heb een cavia
- ik vind wiskunde een leuk vak
- mijn ouders zijn gescheiden
- ik heb rosse haren
- ik heb groene ogen
- ik heb dyslexie
- ...

Bijlagen

Bijlage 1 – Mogen ze blijven?

Monica is verhuisd naar België toen ze 8 jaar was. Vroeger woonde ze in Amerika. Haar verblijfspapieren zijn in orde.

Mag ze blijven?

☐

Ja

☐

Nee

Ama is geboren op de boot naar Nederland. Zij en haar familie hebben geen verblijfspapieren, maar Ama leeft al wel haar hele leven in Nederland.

Mag ze blijven?

☐

Ja

☐

Nee

Lorenzo komt uit Italië en is nu 2 jaar in België. Hij heeft geen papieren en is dus illegaal. Hij heeft geen werk heeft al meerdere keren aan het politie-bureau gestaan voor criminele feiten en het lijkt er niet op dat hij van plan is om er mee te stoppen.

Mag hij blijven?

☐

Ja

☐

Nee

Barry komt uit Congo en woont nu een jaar in België om een beter leven te leiden. Hij heeft zijn verblijfspapieren aangevraagd maar daar wacht hij nog op. Barry is op zoek naar werk maar wordt nergens aangenomen omdat hij geen papieren heeft.

Mag hij blijven?

☐

Ja

☐

Nee

Bijlage 2 – 'Thuis'



Bijlage 3 – Speciale huizen











Bijlage 4 – Stellingen

Het is belangrijk dat elk kind veel speelgoed heeft.

Computerspellen zijn leuker dan buiten spelen.

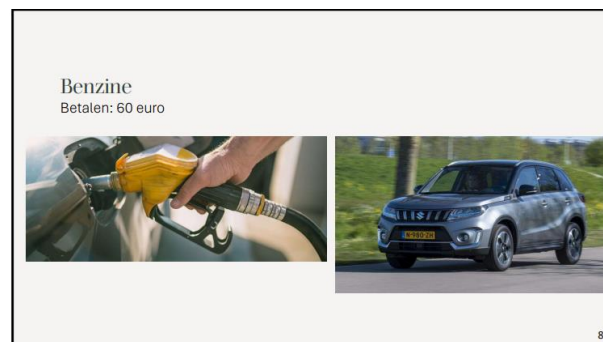
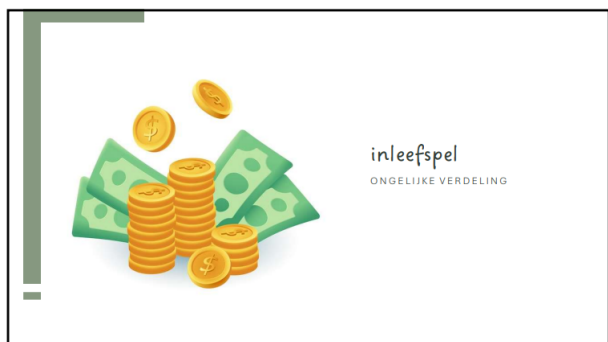
Het is belangrijk dat elk kind op vakantie kan gaan.

Er moet een uniform op school zijn zodat iedereen hetzelfde draagt.

Het is belangrijk dat elk kind trakteert op zijn/haar verjaardag.

Leerlingen moeten op school leren over geld(zaken).

Bijlage 5 – Inventaris



Week 3

9

Controle tandarts

Betalen: 40 euro



10

Boodschappen (week 3)

Betalen: 120 euro



11

Week 4

12

Water, gas en licht

Betalen: 270 euro



13

Benzine

Betalen: 60 euro



14

Boodschappen (week 4)

Betalen: 120 euro

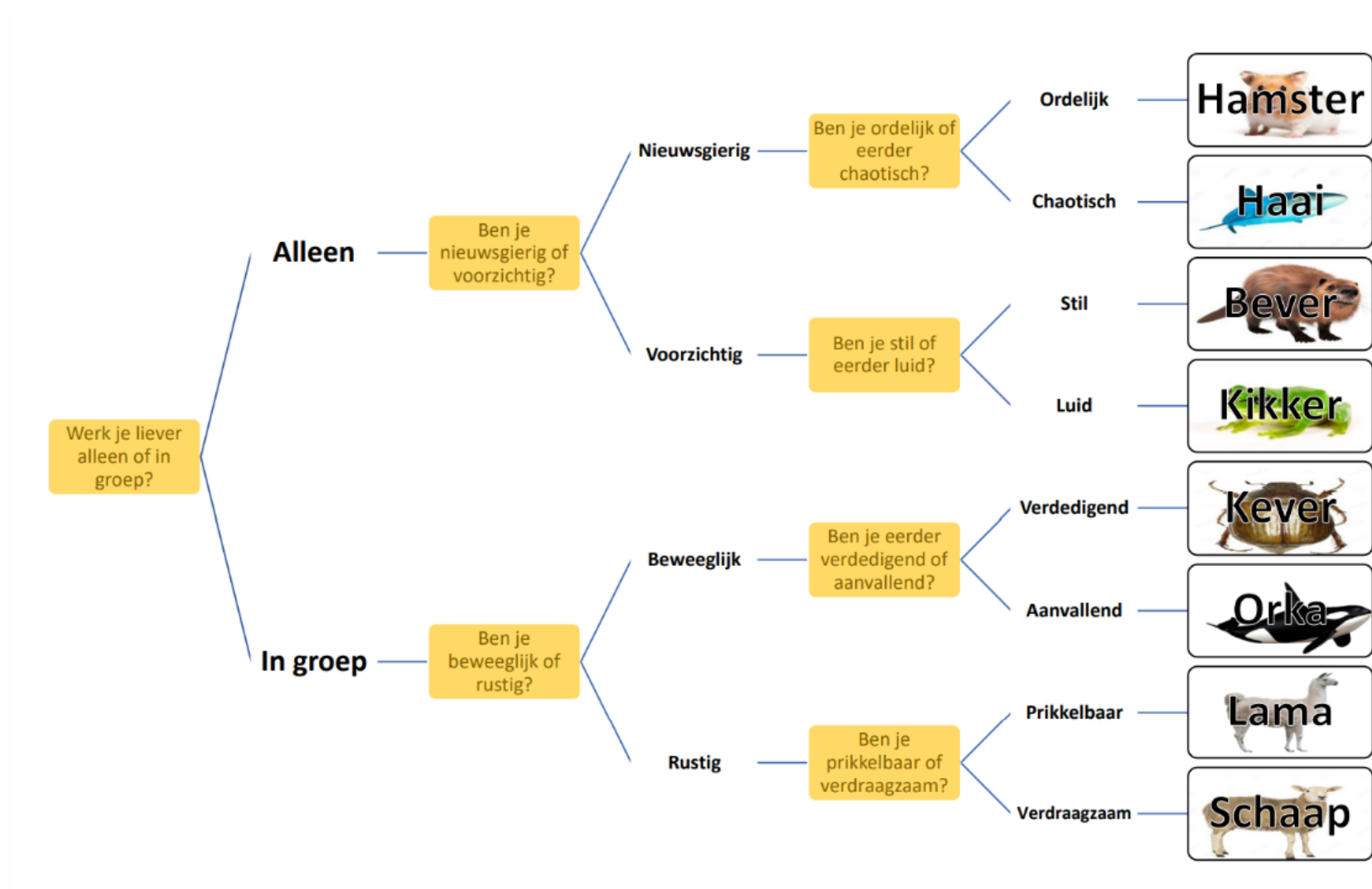


15

Bijlage 6 – Brainstormpapier



Bijlage 7 – Determinatietabel



Bijlage 8 – Bingokaart

BINGO			
WIE BEN JIJ?			
Ik ben creatief	Ik hou van wiskunde	Ik ben behulpzaam	Ik ben muzikaal
ik Hou van lezen	Ik heb een broer	Ik heb een hond	Ik ben een leider
Ik kan goed sporten	Ik ben goed in Taal	Ik ben al eens in Frankrijk geweest	Ik ben eerlijk
Ik heb een zus	Mijn favoriete eten is spaghetti	Ik hou van lezen	Ik ben een positief persoon
Ik ben een goede luisteraar	Mijn lievelings kleur is blauw	Ik ben de jongste in mijn gezin	Ik heb een konijn

Bronnenlijst

Wikipedia-bijdragers. (n.d.). *Totem* (2022) - Wikipedia. [https://nl.wikipedia.org/wiki/Totem_\(2022\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Totem_(2022))

Totem — Sander Burger. (n.d.). Mooov.

<https://www.mooov.be/nl/agenda/1817/sander-burger/totem>

Periscope Film. (2022, September 27). *Totem - trailer* [Video]. YouTube

<https://www.youtube.com/watch?v=IBiGDvheZMw>

Wikipedia-bijdragers. (2023, October 7). *Sander Burger*. Wikipedia.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Sander_Burger

Sander Burger | IFFR. (n.d.). <https://iffr.com/en/persons/sander-burger>

Nws, V. (2023, 18 oktober). Gedwongen terugkeer van mensen zonder papieren vooral naar landen binnen Europa. *vrtnws.be*.

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/10/18/terugkeer-van-mensen-zonder-verblijfsvergunning/>

Caritas International. (2019, July 8). *Sans-papiers: oorzaken en gevolgen* [Long Read].

Caritasinternational.be; Caritas International.

<https://www.caritasinternational.be/nl/asiel-migratie/sans-papiers-oorzaken-en-gevolgen-long-read/>

Terugkeer, detentie en verwijdering. (2022).

Terugkeer, detentie en verwijdering van vreemdelingen in België. (2021).

https://www.myria.be/files/MyriaDoc_11.pdf

VERWIJDERINGEN. (2022). Algemene Directie Dienst Vreemdelingenzaken.

https://dofi.ibz.be/sites/default/files/202309/Verwijderingen_Eloignements_2022_diffusion_site%20NL_2022_0.pdf

EXIT BELGIE - de standaard. (z.d.). De Standaard.

<https://markup.standaard.be/extra/static/exitbelgie/#/>

Terugkeer, detentie en verwijdering van vreemdelingen in België. (2021).

https://www.myria.be/files/MyriaDoc_11.pdf

Terugkeer, detentie en verwijdering. (2022).

https://www.myria.be/files/2022_MYRIA_Terugkeer_detentie_en_verwijdering.pdf

VERWIJDERINGEN. (2022). Algemene Directie Dienst Vreemdelingenzaken.

https://dofi.ibz.be/sites/default/files/2023-09/Verwijderingen_Eloignements_2022_diffusion_site%20NL_2022_0.pdf

Omgevingspsycholoog, D. (2021, 24 februari). *Wat is je thuis voelen?* De Omgevingspsycholoog.

<https://www.omgevingspsycholoog.nl/wat-is-je-thuis-voelen/>

Webba. (z.d.). Je thuis voelen is een behoeften en een gevoel. wat is het precies? De Steven training | coaching | outplacement.

<https://www.desteven.nl/persoonlijke-ontwikkeling/persoonlijk-ontwikkeltraject/voelen-gevoelens/thuis-voelen>

Ik voel me nergens thuis. Wat nu? | WAT WAT. (z.d.).

<https://www.watwat.be/thuis-voelen/ik-voel-me-nergens-thuis-wat-nu>

Wikipedia-bijdragers. (2023, 12 september). *Martin Luther King*. Wikipedia.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Martin_Luther_King

Martin Luther King - WikiKids. (z.d.). https://wikikids.nl/Martin_Luther_King

Nelson Mandela - WikiKids. (z.d.). https://wikikids.nl/Nelson_Mandela

Van Lent, N. (2023, 6 december). Wie was Nelson Mandela? NPO Kennis.

<https://npokennis.nl/longread/7518/wie-was-nelson-mandela>

Koops, E. (2022, 14 december). Nelson Mandela - strijder tegen de apartheid. Historiek.

<https://historiek.net/nelson-mandela-strijder-apartheid/67490/>

Zo voer je een debat. (2020, 6 november). Kidsweek.

<https://www.kidsweek.nl/samsam/burgerschap/voor-leerkrachten/zo-voer-je-een-debat>

Goossens, S. (2023, 6 oktober). Debat in de klas? Tips van Ruben Mersch. Klasse.

<https://www.klasse.be/178802/debat-klas-tips-ruben-mersch/>

Totemzoeker | Scouts en gidsen Vlaanderen. (z.d.). Scouts en Gidsen Vlaanderen.

<https://www.scoutsengidsenvlaanderen.be/totemzoeker>

Totemisatie | Scouts en gidsen Vlaanderen. (z.d.). Scouts en Gidsen Vlaanderen.

<https://www.scoutsengidsenvlaanderen.be/scoutsengidsenleden/activiteiten/rituelenentotems/totemisatie#:~:text=Een%20totem%20is%20de%20naam,ma%20je%20echt%20fier%20zijn.>

en. (2019, February). *Identiteit, identiteitsbeleid en mensenrechten* - Amnesty. Amnesty International.

<https://www.amnesty.nl/encyclopedie/identiteit-identiteitsbeleid-en-mensenrechten>

Wat zijn je rechten als kind zonder wettig verblijf of zonder papieren? (2023). Kinderrechtencommissariaat.

<https://www.kinderrechten.be/vraag-en-antwoord/wat-zijn-je-rechten-als-kind-zonder-wettig-verblijf-of-zonder->

[papieren#:~:text=Naast%20hun%20recht%20op%20onderwijs,opvangmogelijkheid%20in%20een%20open%20terugkeercentrum.](#)

Redactie, & Belga. (2023, April 12). *Ons land telt 112.000 mensen zonder papieren, blijkt uit VUB-onderzoek*. De Morgen.

<https://www.demorgen.be/snelnieuws/ons-land-telt-112-000-mensen-zonder-papieren-blijkt-uit-vub-onderzoek~bbb2f16d/?referrer=https://www.google.com/>



CONTACT

Totem | Groep 4

VOLG ONS

www.thomasmore.be
fb.com/ThomasMoreBE
#WeAreMore

THOMAS
MORE